



Βρυξέλλες, 14 Ιουνίου 2024
(OR. en)

10533/24

JAI 916
FREMP 278
AG 116
POLGEN 98
DISINFO 86

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Αποστολέας:	Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου
Με ημερομηνία:	14 Ιουνίου 2024
Αποδέκτης:	Αντιπροσωπίες
Θέμα:	Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την ενίσχυση και την προστασία ενός ελεύθερου, ανοικτού και ενημερωμένου δημοκρατικού διαλόγου - Συμπεράσματα του Συμβουλίου (14 Ιουνίου 2024)

Διαβιβάζονται συνημμένως στις αντιπροσωπίες τα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την ενίσχυση και την προστασία ενός ελεύθερου, ανοικτού και ενημερωμένου δημοκρατικού διαλόγου, όπως εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο (Δικαιοσύνη και Εσωτερικές Υποθέσεις) κατά την 4031η σύνοδό του στις 14 Ιουνίου 2024.

**Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την ενίσχυση και την προστασία ενός
ελεύθερου, ανοικτού και ενημερωμένου δημοκρατικού διαλόγου**

Προοίμιο

- α) **Υπενθυμίζοντας** την υποχρέωση των κρατών μελών να εγγυώνται τα δικαιώματα και τις ελευθερίες που κατοχυρώνονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Χάρτης) και τον οικουμενικό, αδιαίρετο, αλληλεξαρτώμενο και αλληλένδετο χαρακτήρα των εν λόγω θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών που ισχύουν τόσο εκτός όσο και εντός διαδικτύου.
- β) **Επιβεβαιώνοντας** την προστασία του δικαιώματος στην ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης, όπως κατοχυρώνεται στο άρθρο 11 του Χάρτη, το οποίο προστατεύει την ελευθερία γνώμης και την ελευθερία λήψης και μετάδοσης πληροφοριών και ιδεών, χωρίς την ανάμειξη δημοσίων αρχών και αδιακρίτως συνόρων.
- γ) **Υπενθυμίζοντας** ότι η άσκηση του δικαιώματος στην ελευθερία της έκφρασης συνεπάγεται καθήκοντα και ευθύνες και ότι οποιοσδήποτε περιορισμός του εν λόγω δικαιώματος και της άσκησής του μπορεί να γίνει μόνο σύμφωνα με τον Χάρτη και την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και βάσει της νομολογίας του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Τα κράτη μέλη παραμένουν ελεύθερα να θεσπίζουν ή να τηρούν διατάξεις που είναι ευνοϊκότερες σε σχέση με το επίπεδο προστασίας των εν λόγω δικαιωμάτων, βασιζόμενες, για παράδειγμα, σε συνταγματικούς κανόνες που αφορούν την ελευθερία της έκφρασης, συγκεκριμένα δε την ελευθερία του Τύπου και την ελευθερία της έκφρασης σε άλλα μέσα ενημέρωσης.
- δ) **Υπενθυμίζοντας** την οδηγία 2010/13/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Μαρτίου 2010, για τον συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την παροχή υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία (ΕΕ) 2018/1808 (οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων)¹, η οποία προωθεί τις δεξιότητες γραμματισμού στα μέσα επικοινωνίας, απαιτώντας ιδίως από τα κράτη μέλη να διασφαλίζουν ότι οι πλατφόρμες διαμοιρασμού βίντεο που υπάγονται στη δικαιοδοσία τους προβλέπουν αποτελεσματικά μέτρα και εργαλεία γραμματισμού στα μέσα επικοινωνίας, κατά περίπτωση.

¹ Οδηγία (ΕΕ) 2018/1808 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Νοεμβρίου 2018, για την τροποποίηση της οδηγίας 2010/13/ΕΕ για τον συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την παροχή υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων (οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων) ενόψει των μεταβαλλόμενων συνθηκών της αγοράς (ΕΕ L 303 της 28.11.2018).

- ε) **Υπενθυμίζοντας** την ευρωπαϊκή πράξη για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης (EMFA)², η οποία επιδιώκει να προασπίσει και να ενισχύσει τον δημοκρατικό λόγο και τις αρχές της ελευθερίας, της πολυφωνίας και της ανεξαρτησίας των μέσων ενημέρωσης σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση.
- στ) **Υπενθυμίζοντας** τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/2065 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Οκτωβρίου 2022, σχετικά με την ενιαία αγορά ψηφιακών υπηρεσιών και την τροποποίηση της οδηγίας 2000/31/ΕΚ (πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες)³. **Τονίζοντας** συγκεκριμένα τις διατάξεις σχετικά με τις υποχρεώσεις των παρόχων πολύ μεγάλων επιγραμμικών πλατφορμών και πολύ μεγάλων επιγραμμικών μηχανών αναζήτησης, ιδίως όσον αφορά τον έλεγχο περιεχομένου, τη διαφάνεια των αλγοριθμικών διεργασιών, τις εκτιμήσεις κινδύνου και τα μέτρα μετριασμού του κινδύνου όσον αφορά τους συστημικούς κινδύνους που σχετίζονται με την ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης, με οποιεσδήποτε πραγματικές ή προβλέψιμες αρνητικές επιπτώσεις στις δημοκρατικές διαδικασίες και με τη διάδοση παράνομου περιεχομένου, όπως η παράνομη ρητορική μίσους.
- ζ) **Υπενθυμίζοντας** τον κανονισμό της ΕΕ⁴ για τη διαφάνεια της πολιτικής διαφήμισης και **τονίζοντας** ότι η πολιτική διαφήμιση μπορεί να αποτελέσει μοχλό παραπληροφόρησης ή χειραγώγησης πληροφοριών, ιδίως όταν η διαφήμιση δεν αποκαλύπτει τον πολιτικό της χαρακτήρα και όταν είναι στοχευμένη.
- η) **Υπενθυμίζοντας** ότι η αντιμετώπιση της παράνομης ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο απαιτεί προσεκτική εκτίμηση ως προς τα θεμελιώδη δικαιώματα και συγκεκριμένα όσον αφορά την ανθρώπινη αξιοπρέπεια (άρθρο 1 του Χάρτη), το δικαίωμα στον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής (άρθρο 7 του Χάρτη), το δικαίωμα στην ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης (άρθρο 11 του Χάρτη), το δικαίωμα στην απαγόρευση των διακρίσεων (άρθρο 21 του Χάρτη) και την αρχή της νομιμότητας και της αναλογικότητας (άρθρο 49 του Χάρτη).
- θ) **Υπενθυμίζοντας** την απόφαση-πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2008, για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου.⁵
- ι) **Υπενθυμίζοντας** τα συμπεράσματα του Συμβουλίου, του 2022, σχετικά με την καταπολέμηση του ρατσισμού και του αντισημιτισμού, τα συμπεράσματα του Συμβουλίου, του 2023, σχετικά με τον ρόλο του χώρου της κοινωνίας των πολιτών στην προστασία και την προαγωγή των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην ΕΕ και τα συμπεράσματα του Συμβουλίου, του 2023, σχετικά με την ψηφιακή ενδυνάμωση για την προστασία και την επιβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην ψηφιακή εποχή.

² Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1083 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Απριλίου 2024, σχετικά με τη θέσπιση κοινού πλαισίου για τις υπηρεσίες μέσων ενημέρωσης στην εσωτερική αγορά και την τροποποίηση της οδηγίας 2010/13/ΕΕ (ευρωπαϊκός κανονισμός για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης), ΕΕ L 1083, 17.4.2024.

³ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2065 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Οκτωβρίου 2022, σχετικά με την ενιαία αγορά ψηφιακών υπηρεσιών και την τροποποίηση της οδηγίας 2000/31/ΕΚ (ΕΕ L 277 της 27.10.2022).

⁴ Κανονισμός (ΕΕ) 2024/900 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Μαρτίου 2024, σχετικά με τη διαφάνεια και τη στόχευση της πολιτικής διαφημιστικής προβολής (ΕΕ L 2024/900, 20.3.2024).

⁵ Απόφαση-πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2008, για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου, ΕΕ L 328 της 6.12.2008.

- ια) **Χαιρετίζοντας** τη διακήρυξη σχετικά με τα ψηφιακά δικαιώματα και τις ψηφιακές αρχές για την ψηφιακή δεκαετία, της 26ης Ιανουαρίου 2022, και **υπενθυμίζοντας** την ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, σχετικά με το ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης για τη δημοκρατία, της 3ης Δεκεμβρίου 2020⁶.
- ιβ) **Χαιρετίζοντας** το έργο του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής: Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων), συμπεριλαμβανομένων της έκθεσής του, της 22ας Σεπτεμβρίου 2021, σχετικά με την προστασία του χώρου της κοινωνίας των πολιτών στην ΕΕ και των ετήσιων επικαιροποιήσεών της, καθώς και της έκθεσής του, της 29ης Νοεμβρίου 2023, σχετικά με τον έλεγχο του διαδικτυακού περιεχομένου και τις τρέχουσες προκλήσεις όσον αφορά τον εντοπισμό της ρητορικής μίσους.

Ενίσχυση και προστασία ενός ελεύθερου, ανοικτού και ενημερωμένου δημοκρατικού διαλόγου

Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

1. **Υπενθυμίζει** ότι η Ένωση βασίζεται στις κοινές στα κράτη μέλη αξίες του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου, καθώς και του σεβασμού των ανθρώπινων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των προσώπων που ανήκουν σε μειονότητες⁷. **Τονίζει** ότι το δικαίωμα στην ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης αποτελεί ένα από τα βασικά θεμέλια μιας δημοκρατικής και πλουραλιστικής κοινωνίας.
2. **Τονίζει** τον θεμελιώδη ρόλο που διαδραματίζουν οι πολίτες στην ευρωπαϊκή δημοκρατία και την ανάγκη διαφύλαξης μιας κοινωνίας την οποία χαρακτηρίζουν ο πλουραλισμός, η ανοχή, η απαγόρευση των διακρίσεων, η συμμετοχικότητα και ο αμοιβαίος σεβασμός, τόσο διαδικτυακά όσο και εκτός διαδικτύου, συγκεκριμένα με το να προάγεται μια νοοτροπία κατανόησης και με το να αποθαρρύνονται η συνομοσιολογία και οι στερεοτυπικές και παραπειστικές αρνητικές αναπαραστάσεις ατόμων και ομάδων που βασίζονται για παράδειγμα στο φύλο τους, στους πραγματικούς ή εικαζόμενους δεσμούς τους με εθνικές ή θρησκευτικές ομάδες ή σε οποιαδήποτε άλλη βάση.
3. **Εκφράζει τη λύπη του** για την πρόσφατη ανησυχητική αύξηση των περιστατικών μίσους κατά γυναικών και ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες, και **υπενθυμίζει** τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 2023, με τα οποία καταδικάζει με τον πλέον κατηγορηματικό τρόπο κάθε μορφή αντισημιτισμού και μίσους, μισαλλοδοξίας, ρατσισμού και ξενοφοβίας, συμπεριλαμβανομένου του αντιμουσουλμανικού μίσους⁸.

⁶ COM (2020) 790 final.

⁷ Άρθρο 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

⁸ Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 15ης Δεκεμβρίου 2023, παράγραφος 33.

4. **Σημειώνει με ανησυχία** ότι η παραπληροφόρηση, και μάλιστα στο διαδίκτυο, εξαπλώνεται ευρύτατα και απειλεί σε μεγάλο βαθμό να διαβρώσει την εμπιστοσύνη στους θεσμούς και στα μέσα ενημέρωσης⁹ και να υπονομεύσει το δικαίωμα όλων να έχουν πρόσβαση σε αξιόπιστη και πλουραλιστική ενημέρωση και να μπορούν να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις, αμφισβητώντας έτσι τις δημοκρατικές διαδικασίες και συμβάλλοντας στην κοινωνική πόλωση.
5. **Τονίζει** ότι πρέπει επείγοντως να ληφθούν μέτρα, δεδομένου ότι οι καταστροφικές επιπτώσεις του μίσους και της πόλωσης¹⁰ υποσκάπτουν τα θεμέλια των δημοκρατικών αξιών, των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών, το κράτος δικαίου και την κοινωνική συνοχή¹¹. Αυτές οι καταστροφικές επιπτώσεις μπορεί να γίνουν αιτία υποκίνησης της βίας και υποδαύλισης των διακρίσεων και να εγείρουν σημαντικούς κινδύνους όχι μόνο για το άτομο, αλλά για το ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο, τη νομιμότητα των θεσμών και τη δημόσια τάξη. **Αντιλαμβάνεται** πόσο περίπλοκη είναι η αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων του μίσους και της πόλωσης και **τονίζει** ότι χρειάζεται να ληφθούν ολοκληρωμένα μέτρα για να γεφυρωθούν οι κοινωνικές αποκλίσεις και να λαμβάνονται παράλληλα υπόψη οι διαφορετικές προοπτικές.
6. **Επισημαίνει** ότι οι δράσεις οφείλουν να ενσωματώνουν μια προσέγγιση που αφορά το σύνολο της κοινωνίας και να είναι επικεντρωμένες στην εκπαίδευση, στον γραμματισμό στα επιγραμμικά μέσα και στην αύξηση της ευαισθητοποίησης για να καταπολεμηθούν οι καταστρεπτικές επιπτώσεις του μίσους και της πόλωσης.
7. **Υπενθυμίζει** ότι η δημοκρατία ευδοκιμεί μόνο όταν υφίσταται ελευθερία της έκφρασης που επιτρέπει σε άτομα, δημοσιογράφους, πανεπιστημιακούς, καλλιτέχνες, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών (ΟΚΠ), υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και άλλους να εκφράζουν τις απόψεις τους χωρίς παρεμβάσεις, και όταν λαμβάνεται παράλληλα υπόψη το θεμελιώδες δικαίωμα των πολιτών να τυγχάνουν αμερόληπτης πληροφόρησης και διαφυλάσσονται τα θεμελιώδη δικαιώματα της προστασίας της υπόληψης και της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της ιδιωτικής ζωής. **Τονίζει** ότι την πρωταρχική ευθύνη για την προστασία της ελευθερίας της έκφρασης και του πλουραλισμού φέρουν οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών.
8. **Υπογραμμίζει** τη σημασία που έχει η διατήρηση υψηλών επαγγελματικών προτύπων¹² για τους δημόσιους λειτουργούς κατά την άσκηση των δημόσιων καθηκόντων τους, προκειμένου να εδραιωθεί η εμπιστοσύνη του κοινού στο θεσμικό τους σύστημα και η στήριξη προς αυτό.
9. **Αναγνωρίζει** τον σημαντικό ρόλο που διαδραματίζουν οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και οι τοπικές κοινότητες στην προαγωγή του διαλόγου και της διαφάνειας, στην επεξήγηση των θεσμικών διαδικασιών ή στην καταπολέμηση των καταστροφικών επιπτώσεων του μίσους και της πόλωσης.

⁹ Βλ., για παράδειγμα, World Economic Forum, [The Global Risks Report 2024](#), σ. 17, 18 και 98, όπου επισημαίνεται ο κίνδυνος για τέτοιες επιπτώσεις.

¹⁰ Οι διακρίσεις και ο ρατσισμός αποτελούν εκδηλώσεις των επιβλαβών επιπτώσεων που ενέχουν το μίσος και η πόλωση.

¹¹ Βλ. για παράδειγμα το έγγραφο JOIN (2023) 51.

¹² Π.χ. κώδικες δεοντολογίας κ.λπ.

10. **Αντιλαμβάνεται** ότι οι δημοσιογράφοι και τα ελεύθερα, ανεξάρτητα και πολυφωνικά μέσα ενημέρωσης διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διευκόλυνση του δημόσιου διαλόγου, καθώς και στη μετάδοση και την υποδοχή πληροφοριών, απόψεων και ιδεών.
11. **Επισημαίνει** τις ευκαιρίες που προσφέρει το ψηφιακό περιβάλλον, το οποίο παρέχει στα άτομα πρόσβαση σε έναν πολυφωνικό και δυναμικό χώρο έκφρασης και πληροφόρησης, αλλά και τις συναφείς απειλές και προκλήσεις που πρέπει να μετριαστούν μέσω ενός αποτελεσματικού ελέγχου του επιγραμμικού περιεχομένου, χωρίς εντούτοις να παύει να γίνεται σεβαστή η ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης.
12. **Εκφράζει** τη βούλησή του να συνεχίσει τις προσπάθειές του για την καταπολέμηση της ρητορικής μίσους και των εγκλημάτων μίσους σε επίπεδο ΕΕ.

Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης καλεί τα κράτη μέλη:

13. Να **προαγάγουν** ολοκληρωμένες εκστρατείες ευαισθητοποίησης, προληπτικά μέτρα και εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες προκειμένου τα πρόσωπα να αποκτήσουν ικανότητες σχετιζόμενες με την ιδιότητα του πολίτη, καθώς και δεξιότητες κριτικής σκέψης, γραμματισμό στα μέσα επικοινωνίας και κριτική ικανότητα ως προς την αξιοπιστία των πληροφοριών. Να **ενθαρρύνουν** την ανάπτυξη δεξιοτήτων γραμματισμού στα μέσα επικοινωνίας και κριτικής σκέψης, καθώς και ικανοτήτων σχετιζόμενων με την ιδιότητα του πολίτη στην εκπαίδευση.
14. Να **ενθαρρύνουν**, κατά περίπτωση, τη δημιουργία κεντρικών πλατφορμών ή πόρων για εκπαιδευτικό υλικό, εργαλειοθήκες και κατευθυντήριες γραμμές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ανάπτυξη και την εφαρμογή προγραμμάτων γραμματισμού στα μέσα επικοινωνίας, όπως εκείνο που δημιούργησε το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Ψηφιακών Μέσων¹³. Τα προγράμματα αυτά θα είναι δυνατό να περιλαμβάνουν προσεγγίσεις για την καταπολέμηση των στερεοτύπων και την προώθηση της κατανόησης της πολυμορφίας και της συμμετοχικότητας στην κοινωνία, με στόχο να εδραιωθεί ένα περιβάλλον στο οποίο θα μπορούν να ακούγονται όλες οι φωνές.
15. Να **διαθέσουν**, κατά περίπτωση, κονδύλια για έργα και πρωτοβουλίες που προάγουν δημόσιο διάλογο χωρίς αποκλεισμούς, κριτική σκέψη, έλεγχο γεγονότων, γραμματισμό στα μέσα επικοινωνίας και εκπαίδευση σχετικά με τη δημοκρατία και τα θεμελιώδη δικαιώματα.
16. Να **δώσουν ώθηση** στην κατανόηση της δυναμικής του μίσους και της πόλωσης, να **παρακολουθούν** την πρόοδο που σημειώνεται όσον αφορά την άμβλυνση των δυσμενών επιπτώσεων του μίσους και της πόλωσης και να **προσαρμόζουν** πολιτικές και επικοινωνίες αναλόγως.
17. Να **ενισχύσουν** πρωτοβουλίες για την ανάπτυξη της κοινωνικής συνοχής και για τη μείωση της κοινωνικής πόλωσης μεταξύ ατόμων, ανεξαρτήτως φύλου, κοινωνικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, γενετήσιου προσανατολισμού, ηλικίας, πολιτικών ή άλλων απόψεων, μεταξύ άλλων παραγόντων.

¹³ <https://edmo.eu/resources/repositories/mapping-the-media-literacy-sector/>

18. Να **δεσμευτούν** ότι θα προωθήσουν ενημερωμένες, με σεβασμό και χωρίς αποκλεισμούς, συζητήσεις τόσο στην πραγματική ζωή όσο και στο διαδίκτυο προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι καταστρεπτικές επιπτώσεις του μίσους και των πολωτικών αφηγημάτων. Να **σχεδιάσουν** και να **υλοποιήσουν** στοχευμένα μέτρα πρόληψης ή αύξησης της ευαισθητοποίησης σχετικά με τις καταστροφικές επιπτώσεις του μίσους και της πόλωσης, με έμφαση στη σημασία των διαφορετικών προοπτικών, στην εξισορρόπηση των συμφερόντων και στην προαγωγή εποικοδομητικού διαλόγου. Να **συνεργαστούν**, κατά περίπτωση, με τις τοπικές κοινωνίες, τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, τους παράγοντες των μέσων ενημέρωσης και τον τεχνολογικό κλάδο, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι εκστρατείες είναι εύστοχες ως προς το περιεχόμενο και προσβάσιμες.
19. Να **στηρίζουν** προγράμματα υπέρ των κοινοτήτων και διαπολιτισμικές πρωτοβουλίες που διευκολύνουν τον διάλογο, την κατανόηση, τη συνεργασία και την κοινωνική συνοχή μεταξύ διαφορετικών ομάδων, υπαρκτών ή εικαζόμενων.
20. Να **σχεδιάσουν**, να **υλοποιήσουν** και να **προωθήσουν** δοκιμές συμμετοχής και διαβούλευσης των πολιτών για την καταπολέμηση του μίσους και της πόλωσης και των καταστροφικών επιπτώσεών τους στη δημοκρατία και να στηρίζουν την ανάδειξη ενός χώρου ασφάλειας και έμπνευσης για την κοινωνία των πολιτών και τη συμμετοχή ατόμων και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών σε διαβουλευτικές και συμμετοχικές διαδικασίες χάραξης πολιτικής τόσο σε τοπικό όσο και σε εθνικό επίπεδο.
21. Να **στηρίζουν** και να **ισχυροποιήσουν** οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών με χρηματοδοτικά κονδύλια και με συνεργατικές πρωτοβουλίες, αναγνωρίζοντας τον καίριο ρόλο τους στην καταπολέμηση των καταστροφικών επιπτώσεων του μίσους και της πόλωσης, τόσο στο διαδίκτυο όσο και εκτός. Να **διασφαλίσουν** τη συνεργασία με ευρύ φάσμα οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών έχοντας στόχο την προώθηση της ένταξης και την αποτύπωση της πολυμορφίας της κοινωνίας¹⁴.
22. Να **προαγάγουν** τον ρόλο των εθνικών οργανισμών για τα ανθρώπινα δικαιώματα και των φορέων ισότητας στην προσπάθεια να εδραιωθεί ένας ελεύθερος και ενημερωμένος δημοκρατικός διάλογος, με το να παρακολουθούν τη συμμόρφωση με τα θεμελιώδη δικαιώματα σε εθνικό επίπεδο, να διεξάγουν έρευνες σε θέματα σχετικά με τα θεμελιώδη δικαιώματα σε εθνικό επίπεδο ή με το να διεκπεραιώνουν οποιαδήποτε άλλα πρόσθετα καθήκοντα που ενδέχεται να εμπίπτουν στην εντολή τους, όπως ορίζεται σε εθνικό επίπεδο, όπως η στήριξη και η ενδυνάμωση των μεμονωμένων θυμάτων παραβιάσεων των δικαιωμάτων.
23. Να **προαγάγουν** ελεύθερα, ανεξάρτητα και πλουραλιστικά μέσα ενημέρωσης με τη θέσπιση κατάλληλων μέτρων για την προώθηση της πολυμορφίας και της αντιπροσωπευτικότητας των μέσων ενημέρωσης. Σε αυτά είναι δυνατόν να περιλαμβάνονται η στήριξη πλουραλιστικών, ανεξάρτητων και ποικιλόμορφων μέσων ενημέρωσης, η διασφάλιση ισότιμης πρόσβασης σε πληροφορίες για όλα τα τμήματα της κοινωνίας, η προστασία των δημοσιογράφων και των πηγών τους, η λήψη κατάλληλων μέτρων για τη διασφάλιση της ελεύθερης πρόσβασης σε διάφορες πηγές και προοπτικές, ή η διευκόλυνση της καινοτομίας στα μέσα ενημέρωσης.

¹⁴ Να γίνει κατανοητή σε ολόκληρο το κείμενο σύμφωνα με το άρθρο 21 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, ως απαγόρευση κάθε διάκρισης «λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, εθνοτικής καταγωγής ή κοινωνικής προέλευσης, γενετικών χαρακτηριστικών, γλώσσας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, πολιτικών φρονημάτων ή κάθε άλλης γνώμης, ιδιότητας μέλους εθνικής μειονότητας, περιουσίας, γέννησης, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού».

24. Να **ενισχύσουν** τις ικανότητες και τον συντονισμό μεταξύ αρμόδιων εθνικών ρυθμιστικών αρχών και αρχών επιβολής του νόμου για την παρακολούθηση και την αντιμετώπιση, ως ορίζει η ισχύουσα νομοθεσία, περιστατικών παράνομου περιεχομένου που προτρέπουν σε διακρίσεις, ρατσισμό ή μίσος, σύμφωνα με τις θεμελιώδεις αρχές που αφορούν την ελευθερία του Τύπου και την ελευθερία της έκφρασης. Να **παράσχουν** στις εν λόγω αρχές τα εργαλεία και τους μηχανισμούς που απαιτούνται για τη στήριξη των δικαστικών αρχών στη διερεύνηση και, κατά περίπτωση, στη λήψη μέτρων, ως ορίζει η ισχύουσα νομοθεσία, κατά ατόμων ή οντοτήτων που διαδίδουν παράνομο περιεχόμενο που προτρέπει σε διακρίσεις, ρατσισμό ή μίσος, ενώ διασφαλίζουν παράλληλα τις θεμελιώδεις ελευθερίες και τις αρχές της νομιμότητας, της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας.
25. Να **θεσπίσουν**, σύμφωνα με την πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες, τους απαραίτητους διαύλους μεταξύ των αρμόδιων εθνικών αρχών και του συντονιστή ψηφιακών υπηρεσιών, για να μπορούν να κοινοποιούνται οι πληροφορίες που σχετίζονται με την επιβολή της πράξης για τις ψηφιακές υπηρεσίες.
26. Να **ενθαρρύνουν** τη δέουσα κατανομή των πόρων για ερευνητικά έργα που εστιάζουν στην κατανόηση της δυναμικής που έχει η διάδοση της παραπληροφόρησης η οποία προτρέπει σε διακρίσεις ή μίσος. Να **ενθαρρύνουν** τη συνεργασία μεταξύ πανεπιστημιακών, ελεγκτών γεγονότων, οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, εμπειρογνομόνων σε θέματα τεχνολογίας και επαγγελματιών των μέσων ενημέρωσης για την ανάπτυξη καινοτόμων λύσεων, μηχανισμών έγκαιρου εντοπισμού και άλλων εργαλείων, όπως ο κώδικας δεοντολογίας του 2022 για την παραπληροφόρηση.
27. Να **ενσωματώσουν** στη χάραξη πολιτικής προσεγγίσεις για την καταπολέμηση των συγκεκριμένων επιβλαβών επιπτώσεων του διαδικτυακού μίσους και της πόλωσης με το να επενδύσουν στη κατανόηση της υποκείμενης δυναμικής τους. Να **προσαρμόσουν** πολιτικές και επικοινωνίες για την αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων, ενώ διασφαλίζουν παράλληλα την ελευθερία της έκφρασης και της πληροφόρησης.
28. Να **προαγάγουν** κατάρτιση για υπηρεσίες επιβολής του νόμου και άλλες αρμόδιες αρχές — ώστε να διασφαλίζονται ολοκληρωμένη κάλυψη, εντοπισμός, καταγγελία ή αφαίρεση περιεχομένου σε επιγραμμικές πλατφόρμες μόνο όταν το προβλέπει ο νόμος και η εν λόγω δράση είναι αναγκαία και αναλογική. Να **συνεργάζονται**, κατά περίπτωση, με πολύ μεγάλες επιγραμμικές πλατφόρμες για την ανάπτυξη επιγραμμικών εργαλείων ΤΠ για τον έλεγχο περιεχομένου, ώστε να συνδράμουν τις εν λόγω αρχές στην παρακολούθηση και την ανάλυση επιγραμμικού περιεχομένου, μετά από ενδελεχή δοκιμή του βαθμού στον οποίο τα εργαλεία είναι κατάλληλα για τον επιδιωκόμενο σκοπό και δεν υπονομεύουν τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις ελευθερίες.

Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

29. **Υπενθυμίζοντας** την κοινή ανακοίνωση της Επιτροπής και του ύπατου εκπροσώπου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας, της 6ης Δεκεμβρίου 2023, με θέμα «Το μίσος δεν έχει θέση εδώ: η Ευρώπη ενωμένη ενάντια στο μίσος»¹⁵, με την οποία επιδιώκεται να ενταθούν οι προσπάθειες της ΕΕ για την καταπολέμηση του μίσους σε όλες τις μορφές, με την ενίσχυση της δράσης σε διάφορους τομείς πολιτικής και με ιδιαίτερη έμφαση στην προστασία των ανθρώπων και των δημόσιων χώρων χάρη στην κινητοποίηση της κοινωνίας στο σύνολό της.
30. **Υπενθυμίζοντας** τη σύσταση της Επιτροπής (ΕΕ) 2023/2836 της 12ης Δεκεμβρίου 2023 σχετικά με τη δραστηριοποίηση των πολιτών¹⁶, τη σύσταση (ΕΕ) 2023/2829 της Επιτροπής, της 12ης Δεκεμβρίου 2023, για συμπεριληπτικές και ανθεκτικές εκλογές¹⁷, τη σύσταση (ΕΕ) 2021/1534 της Επιτροπής, της 16ης Σεπτεμβρίου 2021, σχετικά με τη διασφάλιση της προστασίας, της ασφάλειας και της ενίσχυσης της θέσης των δημοσιογράφων και άλλων επαγγελματιών των μέσων ενημέρωσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση¹⁸, τη σύσταση (ΕΕ) 2022/758 της Επιτροπής, της 27ης Απριλίου 2022, σχετικά με την προστασία των δημοσιογράφων και των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από προδήλως αβάσιμες ή καταχρηστικές δικαστικές διαδικασίες¹⁹, και την οδηγία²⁰ για την προστασία των προσώπων που προβαίνουν σε ενέργειες συμμετοχής του κοινού από προδήλως αβάσιμες αγωγές ή καταχρηστικές δικαστικές διαδικασίες.
31. **Χαιρετίζοντας** το έργο της Επιτροπής και **σημειώνοντας** τις διάφορες στρατηγικές που έχει εκπονήσει η Επιτροπή τα τελευταία χρόνια για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων καταστάσεων και προκλήσεων με τις οποίες έρχονται αντιμέτωποι όσοι αντιμετωπίζουν διακρίσεις²¹.

¹⁵ JOIN (2023) 51.

¹⁶ Σύσταση (ΕΕ) 2023/2836 της Επιτροπής, της 12ης Δεκεμβρίου 2023, σχετικά με την προώθηση της δραστηριοποίησης και της αποτελεσματικής συμμετοχής των πολιτών και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στις διαδικασίες χάραξης δημόσιας πολιτικής, ΕΕ L 2836, 20.12.2023.

¹⁷ Σύσταση (ΕΕ) 2023/2829 της Επιτροπής της 12ης Δεκεμβρίου 2023 για συμπεριληπτικές και ανθεκτικές εκλογικές διαδικασίες στην Ένωση, και την ενίσχυση του ευρωπαϊκού χαρακτήρα και της αποτελεσματικής διεξαγωγής των εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ΕΕ L 2829, 20.12.2023.

¹⁸ Σύσταση (ΕΕ) 2021/1534 της Επιτροπής της 16ης Σεπτεμβρίου 2021 σχετικά με τη διασφάλιση της προστασίας, της ασφάλειας και της ενίσχυσης της θέσης των δημοσιογράφων και άλλων επαγγελματιών των μέσων ενημέρωσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ΕΕ L 331 της 20.9.2021.

¹⁹ Σύσταση (ΕΕ) 2022/758 της Επιτροπής, της 27ης Απριλίου 2022, σχετικά με την προστασία των δημοσιογράφων και των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από προδήλως αβάσιμες ή καταχρηστικές δικαστικές διαδικασίες προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού («στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού»), ΕΕ L 138 της 17.5.2022.

²⁰ Οδηγία (ΕΕ) 2024/1069 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Απριλίου 2024, για την προστασία των προσώπων που προβαίνουν σε ενέργειες συμμετοχής του κοινού από προδήλως αβάσιμες αγωγές ή καταχρηστικές δικαστικές διαδικασίες («στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού»), ΕΕ L 1069, 16.4.2024.

²¹ Το [σχέδιο δράσης της ΕΕ για την καταπολέμηση του ρατσισμού 2020-2025](#), η [στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού και τη διαφύλαξη της εβραϊκής ζωής \(2021-2030\)](#), καθώς και η [στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025](#), η [στρατηγική για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ 2020-2025](#), η [στρατηγική για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2030](#), το [στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά 2020-2030](#) και η [στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού](#).

32. **Αναγνωρίζοντας** το σημαντικό έργο που επιτελεί ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων όσον αφορά τη συλλογή ποιοτικών και ποσοτικών δεδομένων και **ενθαρρύνοντας** τον Οργανισμό να καταβάλει προσπάθειες για την αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων σε επίπεδο θεμελιωδών δικαιωμάτων, ρητορικής μίσους και ελέγχου διαδικτυακού περιεχομένου, ιδίως στο πλαίσιο της κατανόησης των επιπτώσεων των συστημικών κινδύνων ως προς τα θεμελιώδη δικαιώματα που συνεπάγονται η διάδοση παράνομης ρητορικής μίσους και η πόλωση.

Καλεί την Επιτροπή:

33. Να **δώσει συνέχεια** στην από 6ης Δεκεμβρίου 2023 κοινή ανακοίνωση της Επιτροπής και του ύπατου εκπροσώπου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας με θέμα «Το μίσος δεν έχει θέση εδώ: η Ευρώπη ενωμένη ενάντια στο μίσος»²².
34. Να **ενημερώσει** το Συμβούλιο όσον αφορά το στάδιο στο οποίο βρίσκεται η υλοποίηση των πρωτοβουλιών που έχουν αναληφθεί σε επίπεδο καταπολέμησης των καταστροφικών επιπτώσεων της πόλωσης, της ρητορικής μίσους και της παραπληροφόρησης, όπως ορίζεται στην κοινή ανακοίνωση της 6ης Δεκεμβρίου 2023, προσδιορίζοντας παράλληλα τομείς που ενδέχεται να απαιτούν ειδικές δράσεις ή που μπορούν να επωφεληθούν από συντονισμένη προσέγγιση.
35. Να **συνεχίσει να παρέχει**, στο πλαίσιο της υφιστάμενης χρηματοδοτικής στήριξης από το τρέχον πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο, επαρκή και προσβάσιμα χρηματοδοτικά κονδύλια σε προγράμματα σχετικά με τον γραμματισμό στα μέσα επικοινωνίας και τις ικανότητες που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη, σε έργα για τη στήριξη της ανάπτυξης ικανοτήτων των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών για την προώθηση των ψηφιακών ικανοτήτων, καθώς και σε έργα σε επίπεδο κοινότητας που προωθούν τον διάλογο, τη συνεργασία και την κατανόηση. να **δώσει προτεραιότητα**, κατά τη διάθεση αυτής της χρηματοδοτικής στήριξης, σε πρωτοβουλίες που φέρνουν κοντά διαφορετικές ομάδες για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και για την καταπολέμηση διασπαστικών τάσεων.
36. Να **αυξήσει την ευαισθητοποίηση** σχετικά με τις κοινές ευρωπαϊκές αξίες, όπως είναι, μεταξύ άλλων, ο σεβασμός της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, η ελευθερία, η δημοκρατία, η ισότητα, το κράτος δικαίου και ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες²², ενθαρρύνοντας τα άτομα να συμμετέχουν ενεργά σε έναν δημόσιο διάλογο ανοικτό σε όλους και όλες.
37. Να **συνεχίσει** να προστατεύει, να στηρίζει και να ενδυναμώνει τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, τα μέσα ενημέρωσης και τους δημοσιογράφους και τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και να τους ενθαρρύνει να συνεργάζονται μεταξύ τους για την αντιμετώπιση ζητημάτων — συμπεριλαμβανομένων αντικρουόμενων ζητημάτων — από μια ολοκληρωμένη προοπτική και, κατά περίπτωση, να συμμετέχουν στις διαδικασίες χάραξης πολιτικής και λήψης αποφάσεων.

²² Άρθρο 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

38. Να **προαγάγει** έναν ανοικτό σε όλους και όλες πολυφωνικό δημόσιο διάλογο για να συζητηθούν λύσεις σε κοινά προβλήματα, με το να παρέχεται στήριξη σε διαδικτυακά και μη περιβάλλοντα όπου τα άτομα θα αισθάνονται άνετα να εκφράζουν τις απόψεις τους, ακόμη και όταν είναι αντίθετες. Να **προαγάγει** συνεργατικούς διαύλους, όπως είναι, μεταξύ άλλων, οι ομάδες πολιτών, προκειμένου να προωθηθεί μια πιο ισορροπημένη εκπροσώπηση διαφορετικών απόψεων εντός ενός ευρύτερου αφηγήματος.
39. Να **επιβάλει**, στο πλαίσιο της εφαρμογής της πράξης για τις ψηφιακές υπηρεσίες, τη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις που σχετίζονται με πολύ μεγάλες επιγραμμικές πλατφόρμες και πολύ μεγάλες επιγραμμικές μηχανές αναζήτησης, **συνεργαζόμενη**, μεταξύ άλλων, με τις εθνικές κυβερνήσεις για τη στήριξη αξιόπιστων πηγών επισήμανσης παράνομου περιεχομένου, μοχλεύοντας τη συμμετοχή οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών προκειμένου να εντοπιστούν διάφορες μορφές παράνομης ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο με σκοπό την καταπολέμηση των καταστροφικών επιπτώσεων του διαδικτυακού μίσους και της πόλωσης. Να **συνεχίσει** να συνεργάζεται με τα συμβαλλόμενα μέρη του κώδικα δεοντολογίας του 2016 για την καταπολέμηση της παράνομης ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο και του κώδικα δεοντολογίας του 2022 για την παραπληροφόρηση, να δρέψει τα πλήρη οφέλη των εν λόγω κωδίκων όσον αφορά τη μείωση της εξάπλωσης της ρητορικής μίσους και της παραπληροφόρησης, με τα μέτρα που λαμβάνονται να εξασφαλίζουν πλήρη σεβασμό της ελευθερίας της έκφρασης και της πληροφόρησης.
40. Να **προαγάγει** τη χρήση του συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης της ΕΕ (RAS) ώστε να διευκολυνθεί η ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις εκστρατείες παραπληροφόρησης και να υπάρχει συντονισμός των αντιδράσεων μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και των κρατών μελών. Να **ενθαρρύνει** τον ενισχυμένο συντονισμό μεταξύ RAS και Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Ψηφιακών Μέσων και των περιφερειακών κόμβων του, και να ενθαρρύνει την προσήλωση των εν λόγω φορέων στον αντίκτυπο της παραπληροφόρησης όσον αφορά τη διάδοση περιεχομένου μίσους και την πόλωση.